

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогіки

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 14.10. 2018 р.

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

(назва дисципліни)

підготовки магістра
(назва освітнього ступеня)

спеціальності 012 Дошкільна освіта
(шифр і назва спеціальності)

освітньої програми (спеціалізації)

Дошкільна освіта
(шифр і назва спеціальності)

Програма навчальної дисципліни «Неформальна освіта дітей дошкільного віку» підготовки магістра, галузі знань 01 «Освіта», спеціальності 012 «Дошкільна освіта», за освітньою програмою *Дошкільна освіта*.

Розробник: Семенов О. С., доктор педагогічних наук, професор.

Рецензент: Смолюк І. О., доктор педагогічних наук, професор.

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки

(протокол № 2 від 12 вересня 2018 р.)

Завідувач кафедри:

(підпис)

(Смолюк І. О.)

(прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

(протокол № 1 від 17 вересня 2018 р.)

Голова науково-методичної комісії факультету педагогічної освіти та соціальної роботи

(підпис)

(Антонюк В. З.)

(прізвище, ініціали)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Неформальна освіта дітей дошкільного віку»

Таблиця 1
(денна форма навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 – Освіта, 012 – Дошкільна освіта, Магістр, Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання 2
		Семестр 1-ий
		Лекції 16 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
ІНДЗ немає		Самостійна робота 76 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік	

Таблиця 2
(заочна форма навчання)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	01 – Освіта, 012 – Дошкільна освіта, Магістр, Магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Рік навчання 2
		Семестр 1-ий
		Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 8 год.
		Самостійна робота 88 год.
ІНДЗ немає		Консультації 16 год.
	Форма контролю: залік	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Неформальна освіта дітей дошкільного віку» є формування в студентів знань про сутність неформальної освіти дітей дошкільного віку, розвиток компетентностей майбутнього фахівця дошкільної освіти з формування творчих здібностей вихованців.

Об'єктом курсу є формування науково-педагогічних компетентностей майбутніх фахівців дошкільної освіти з неформальної освіти дітей дошкільного віку.

Предметом курсу є: вивчення студентами загальних основ творчого розвитку особистості дитини у дошкільному віці, змісту неформальної освіти дітей дошкільного віку, особливостей функціонування закладів позашкільної (неформальної) освіти з дітьми дошкільного віку; практична підготовка майбутніх педагогів до гурткової роботи з дітьми дошкільного віку.

Методологічну основу курсу становить сукупність наукових підходів (системного, аксіологічного, культурологічного, синергетичного, суб'єктно-діяльнісного, особистісно-зорієнтованого, технологічного, діалогічного, компетентнісного) та принципів (культуро- і природовідповідності, ціннісно-сислової спрямованості, занурення у творчу діяльність, породження успіху, діалогічності та інших). Зміст курсу базується на синергії теоретичних та практичних концептів дошкільної та позашкільної педагогіки, які реалізуються у процесі лекційних, практичних занять, самостійної роботи студентів.

Теоретичну основу забезпечено системою вихідних наукових положень, теорій (філософії свободи, педагогіки та психології педагогічної творчості, психології особистості, педагогіки співробітництва, педагогіки емплауерменту, психолого-педагогічної підтримки), дефініцій, необхідних для розуміння сутності неформальної освіти дітей дошкільного віку, наукового опису фактів, їх аналізу, узагальнення і синтезу.

Методичне забезпечення курсу становлять: презентаційні матеріали лекцій (*Microsoft PowerPoint*), навчальні посібники з дошкільної педагогіки, завдання для практичних занять, інструктивні матеріали для підготовки мікровикладання, інші дидактичні матеріали.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування таких ключових компетентностей:

- свідомо оперувати ключовими поняттями курсу, будувати на їх основі умовиводи в процесі аналізу педагогічних явищ;
- володіти знаннями про анатомо-фізіологічні та психолого-педагогічні особливості становлення творчої індивідуальності в період дошкільного дитинства;
- розуміти засади формування та реалізації змісту неформальної освіти дітей дошкільного віку;
- усвідомлювати та упроваджувати шляхи реалізації змісту неформальної освіти;
- знати та застосовувати у практичній діяльності закономірності, принципи неформальної освіти дітей дошкільного віку;
- розуміти основні засади системного функціонування сучасного закладу позашкільної освіти у розмаїтті форм та новітніх методик освіти дітей дошкільного віку;
- мати готовність до відповідального виконання функцій керівника гуртка дітей дошкільного віку;

- бути готовим реалізувати зміст неформальної освіти у роботі з дітьми дошкільного віку;
- володіти надпрофесійними компетентностями категорії *soft skills* (гнучкими навичками): переконання, лідерства, міжособистісного спілкування, ведення переговорів, роботи в команді, управління часом, фахової та загальної ерудиції, педагогічної творчості тощо.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з одного змістового модуля:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Неформальна освіта дітей дошкільного віку.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 3.1.
(детна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Консульт.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль І. Неформальна освіта дітей дошкільного віку.					
Тема 1. Предмет та завдання неформальної освіти дітей дошкільного віку.	13	2	2	1	8
Тема 2. Сутнісні характеристики творчо спрямованої особистості дитини дошкільного віку.	15	2	2	1	10
Тема 3. Концептуальні засади формування творчого розвитку дитини дошкільного віку.	17	2	4	1	10
Тема 4. Зміст неформальної освіти старшого дошкільника.	13	2	2	1	8
Тема 5. Створення освітнього середовища закладу неформальної освіти.	15	2	2	1	10
Тема 6. Творча особистість керівника гуртка для дітей дошкільного віку.	15	2	2	1	10
Тема 7. Форми, методи організації неформальної освіти дітей дошкільного віку.	19	2	4	1	12
Тема 8. Управління творчим розвитком дитини дошкільного віку в умовах закладу позашкільної (неформальної) освіти.	13	2	2	1	8
Разом за модулем І	120	16	20	8	76
Разом годин	120	16	20	8	76

Таблиця 3.2.
(заочна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Практ.	Консульт.	Сам. роб.
Змістовий модуль І. Неформальна освіта дітей дошкільного віку.					
Тема 1. Предмет та завдання неформальної освіти дітей дошкільного віку.	14	2	-	2	10
Тема 2. Сутнісні характеристики творчо спрямованої особистості дитини дошкільного віку.	15	2	-	2	11
Тема 3. Концептуальні засади формування творчого розвитку дитини дошкільного віку.	15	2	-	2	11
Тема 4. Зміст неформальної освіти старшого дошкільника.	15	-	2	2	11
Тема 5. Створення освітнього середовища закладу неформальної освіти.	15	-	2	2	11
Тема 6. Творча особистість керівника гуртка для дітей дошкільного віку.	15	2	-	2	11
Тема 7. Форми, методи організації неформальної освіти дітей дошкільного віку.	16	-	2	2	12
Тема 8. Управління творчим розвитком дитини дошкільного віку в умовах закладу позашкільної (неформальної) освіти.	15	-	2	2	11
Разом за модулем 1	120	8	8	16	88
Разом годин	120	8	8	16	88

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 4

№ з/п	Тема
1.	Ознайомитися з розкладом роботи дитячого об'єднання «Маленька школа» Луцького палацу учнівської молоді. Скласти опорну схему змісту діяльності творчого об'єднання раннього розвитку дітей старшого дошкільного віку.
2.	За допомогою графічних засобів скласти схему «Структура творчої особистості дитини».

3.	На засадах гуманістичної педагогіки визначте переваги та недоліки запровадження концепцій раннього розвитку у освітній діяльності з дітьми дошкільного віку.
4.	Сформулюйте вимоги до особистості педагога закладу позашкільної (неформальної) освіти.
5.	Обґрунтуйте власні «Правила радісного навчання».
6.	Складіть рекомендації для батьків щодо підтримки розвитку творчої особистості дитини.
7.	Складіть рекомендації для педагогів щодо підтримки розвитку творчої особистості дитини.
8.	Обґрунтувати принципи взаємодії педагога з родинами, у яких виховуються діти із вираженими творчими здібностями.
9.	Обґрунтувати користь та засади створення «розвивального дискомфорту» для творчо спрямованих дошкільників.
10.	Визначити правила підготовки дітей дошкільного віку до групової взаємодії у творчій діяльності.
11.	На основі критики педагогічного егоцентризму, запропонуйте дитиноцентричну модель діяльності сучасного педагога. Основну частину завдання виконайте схематично.
12.	Скласти глосарій на тему «Неформальна освіта в Україні».
13.	Обґрунтувати змістово-логічні зв'язки між поняттями «знання», «творчі уміння», «творчі нахили», «творчі здібності», «творча обдарованість», «талант», «геніальність».
14.	Розробити модель роботи вихователя закладу дошкільної освіти з підтримки творчо обдарованих вихованців.
15.	Підготувати перелік засобів творчого розвитку дітей дошкільного віку, які може використати виховatelj у роботі з дітьми різних вікових груп.
16.	Запропонувати творчі ігри, спрямовані на розвиток (музичних, художніх, вокальних, літературних – на вибір студента) здібностей дітей.
17.	Розробити опорний конспект екскурсії вихованців закладу дошкільної освіти до музею. Профіль музею – на вибір студента.
18.	Розробити перелік (максимально повний) гуртків естетичного спрямування для дітей дошкільного віку.
19.	Інтерпретувати класифікацію дитячої гри за Катрін Гарвей стосовно спрямування на творчий розвиток дитини.
20.	Підготувати реферат на тему «Педагогічне керівництво творчими іграми дошкільників».

7. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Немає

8. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Таблиця 5

Модуль 1								Модуль 2	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1								МКР	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8		
5	5	5	5	5	5	5	5	60	100

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 - 81	C	
67 -74	D	Задовільно
60 - 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

Критерії оцінювання

90-100 балів («відмінно»). Глибоке оволодіння вузловими питаннями по темах. Системне, усвідомлене використання даної інформації. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими змістовими блоками. Вільна орієнтація і використання необхідного категорійно-понятійного апарату при розкритті проблеми. Мова чітка і логічна. Здатність до аналітико-узагальнюючого викладу питання, вміння формулювати висновки і пропозиції по суті проблеми.

82-89; 75-81 балів («добре»). В цілому цілісне, усвідомлене оволодіння матеріалом, віднесеним до даного питання. В окремих випадках рівень засвоєння інформації недостатній. Аргументація при відповідях на питання, логічність і взаємозв'язок у викладі матеріалу дещо знижені. Відчуває труднощі при відповідях на питання, у формулюванні узагальнень і висновків.

67-74; 60-66 балів («задовільно»). Фрагментарне, несистемне відтворення інформації. Наводить лише окремі складові питання, без необхідного усвідомлення і взаємозв'язку.

1-59 балів («незадовільно»). Необхідним категорійно-понятійним апаратом магістрант не володіє. Робить безуспішні спроби висвітлення питання на репродуктивному, механічному рівні. Не розуміє змісту питання, відповідає не по суті.

9. Список рекомендованої літератури

1. Андреев В. И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности [Текст] / Валентин Иванович Андреев. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1988. – 237 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / Науковий керівник: А.М. Богущ // Вихователь – методист дошкільного закладу. Спецвипуск. – К.: МЦФЕР освіти, 2012. – С. 6-19.
3. Белова Е. С. Исследование структурных компонентов одаренности и условий ее развития в младшем дошкольном возрасте [Текст] / Елена Сергеевна Белова // Теоретическая и экспериментальная психология. – 2009. – Т. 2 – № 3. – С. 58-68.
4. Бех І. Д. Виховання особистості: у 2-х кн. Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади [Текст] / Іван Дмитрович Бех. – К : Либідь, 2003. – Кн. 2. – 344 с.
5. Биковська О. В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні [Монографія] / Олена Володимирівна Биковська. – К : ІВЦ АЛКОН, 2006. – 356 с.
6. Біла І. М. Психологія дитячої творчості [Текст] / Ірина Миколаївна Біла. – К : Фенікс, 2014. – 200 с.
7. Біла І. М. Психологія творчого конструювання у дошкільному віці [Текст] / Ірина Миколаївна Біла : Автореф. дис... доктора психол. наук : 19.00.07 / К, 2012. – 41 с.
8. Богущ А. М. Оберіг : Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років [Текст] / Алла Михайлівна Богущ, Тамара Вікторівна Панасюк Ольга Петрівна Долинна та ін.. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 160 с.
9. Борщ Р. М. Радість творчості : Програма художньо-естетичного розвитку дітей раннього та дошкільного віку [Текст] / Ростислав Миколайович Борщ, Дар'я Вадимівна Самойлик. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 72 с.
10. Выготский Л. С. Воображение и творчество в детском возрасте (психологический очерк) [Текст] / Лев Семёнович Выготский. – М : Просвещение, 1991. – 93 с.
11. Гавриш Н. В. Розвиток мовленнєвої творчості в дошкільному віці [Монографія] / Наталія Василівна Гавриш. – Донецьк : Лебідь, 2001. – 218 с.
12. Гавриш Н. В. Розвиток словесної творчості дітей як педагогічна проблема [Текст] / Наталія Василівна Гавриш // Наук. вісн. Південноукр. держ. пед. ун-ту ім. К. Д. Ушинського. – О., 2000. – Вип. 12. – С. 5-12.
13. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник [Текст] / Семен Устимович Гончаренко. – К : Либідь, 1997. – 376 с.
14. Горшкова О. Г. Формування креативного мислення дитини дошкільного віку [Текст] / Олена Генадіївна Горшкова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі. – Запоріжжя : КПУ, 2009. – Випуск 5. – С. 37-40.
15. Дитина : Освітня програма для дітей від двох до семи років [Текст] / наук. кер. проекту Віктора Олександровича Огнев'юка ; авт. кол. : Ганна Володимирівна Беленька, Ольга Любомирівна Богініч, Наталія Іванівна Богданець-Білокаленко та ін. – К : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.
16. Дружинин В. Н. Психология общих способностей [Текст] / Владимир Николаевич Дружинин. – СПб : Питер, 2007. – 368 с.
17. Закон України «Про дошкільну освіту». – К.: Ред. журналу «Дошкільне виховання», 2001. – С. 4-33.
18. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. посіб. / Наук. ред. О.Л.Кононенко. – К.: Редакція журналу «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.
19. Кононко О. Л. Принципи особистісно орієнтованої системи виховання / О. Л. Кононко // Вихователь-методист дошкільного закладу – 2008. – №1 – С. 8–17.

20. Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника (системний підхід) [Монографія] / Олена Леонтіївна Кононко. – К : Стилос, 2000. – 336 с.
21. Кочерга О. В. Початок життя – становлення творчості : Посібник для батьків дошкільнят та соціальних педагогів [Текст] / Олександр Васильович Кочерга. – К : Кобза, 2003. – 256 с.
22. Моляко В. О. Психологія творчості – нова парадигма дослідження конструктивної діяльності [Текст] / Валентин Олексійович Моляко // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002 : зб. наук. праць до 10-річчя АПН України. – Ч. 1. – Харків : ОВС, 2002. – С. 481-491.
23. Монахов Н. И. Изучение эффективности воспитания: теория и методика: (опыт эксперимент, исслед.) [Текст] / Николай Иванович Монахов. – М : Педагогика, 1981. – 69 с.
24. Осорина М. В. Секретный мир детей в пространстве взрослых [Текст] / Мария Владимировна Осорина. – СПб : Питер, 2011. – 368 с.
25. Петровский А. В. Роль фантазии в развитии личности [Текст] / Артур Владимирович Петровский. – М : Знание, 1961. – 47 с.
26. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника : перспективи розвитку [Текст] / Тамара Олександрівна Піроженко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 136 с.
27. Положення про дошкільний навчальний заклад // Освіта України. – 2003. - № 22. – 25 березня. – С. 3,8; // Дошкільне виховання. – 2003. - № 5. – С. 3-6.
28. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : підручник / Тамара Іллівна Поніманська. – К. : Академвидав, 2015. – 448 с.
29. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Тамара Іллівна Поніманська, Ілона Миколаївна Дичківська. – 2-ге вид. – К. : Слово, 2007. – 351 с.
30. Портницька Н. Ф. Від наслідування до творчості [Текст] / Наталія Федорівна Портницька // Здібності, творчість, обдарованість : теорія, методика, результати досліджень / За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. – Житомир : Рута, 2006. – С. 54-75.
31. Про позашкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України: вводиться в дію Постановою ВР № 1841-III від 22.06.2000. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua-laws/show/1841-14> – Назва з екрана.
32. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільля» [Текст] / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко. – Тернопіль : Мандрівець, 2013. – 264 с.
33. Пустовіт Г. П. Позашкільна освіта і виховання: теоретико-дидактичний аспект / Григорій Петрович Пустовіт: [Монографія] Книга 1. – Миколаїв : МДУ ім. В. О. Сухомлинського, 2010. – 379 с.
34. Пустовіт Г. П. Теоретичні засади формування творчої особистості у позашкільних навчальних закладах [Текст] / Григорій Петрович Пустовіт // Педагогічна і психологічна науки в Україні : зб. наук. праць до 15-річчя АПН України у 5 т. – Т.1. Теорія та історія педагогіки. – К : Педагогічна думка, 2007. – С. 307-318.
35. Рыжов В. В. Психология творческой личности : Том 1. Структура творческой личности / Виктор Васильевич Рыжов, Валентина Николаевна Сорокоумова : [Монография]. – Нижний Новгород : Изд-во ВГИПУ, 2006. – 258 с.
36. Семенов А. С. Формирование творчески направленной личности старшего дошкольника во внешкольном учебном учреждении [Текст] / Александр Сергеевич Семенов // Веснік Брєсцкага ўніверсітэта / Серыя 3: філалогія, педагогіка, псіхалогія, 2016. - № 1. – С. 113-122.
37. Семенов О. С. Концептуальні засади дослідження формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. Праць. – Інститут проблем виховання НАПН України. – Вип. 20. – кн. 2. – Київ, 2016. – С. 173-187.

38. Семенов О. С. Критеріально-діагностичний комплекс дослідження творчо спрямованої особистості старшого дошкільника [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Гуманітарний вісник ДНУЗ „Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди” – Додаток 3 до Вип. 36, Т. II (18) : Тематичний випуск „Міжнародні Чепанівські психолого-педагогічні читання”. – К : Гнозис, 2016. – С. 133-143.

39. Семенов О. С. Модель системи формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Педагогічний часопис Волині : науковий журнал. – Луцьк, 2016. – № 2(3). – С. 87-93.

40. Семенов О. С. Освітнє середовище позашкільного навчального закладу як чинник формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Освітній простір України, 2016. – Вип. 6. – С. 127-135.

41. Семенов О. С. Порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду формування творчо спрямованої особистості дитини у закладах неформальної освіти [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Порівняльно-педагогічні студії, 2016. – № 1(27). – С. 19-25.

42. Семенов О. С. Психолого-педагогічні чинники та закономірності формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 3 – Рівне : РДГУ, 2016. – С. 129-138.

43. Семенов О. С. Психофізіологічні основи формування творчої особистості старшого дошкільника [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Гуманітарний вісник держ. вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький держ. педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Зб. наук. праць. / Серія: педагогіка, психологія, філософія. – Вип. 35. – С. 109-118.

44. Семенов О. С. Структурно-функціональна модель змісту діяльності позашкільного навчального закладу з раннього формування творчо спрямованої особистості вихованця [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2016. – № 1(55). – С. 313-322.

45. Семенов О. С. Творча дитина: зрозуміти і підтримати [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Дошкільне виховання, 2016. – № 4. – С. 2-5.

46. Семенов О. С. Творчо спрямована особистість старшого дошкільника: сутність та характерні особливості [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Наука і освіта: науково-практичний журнал / Серія: педагогіка і психологія. – Одеса: ПНПУ, 2014. – № 10/CXXVII. – С. 190-194.

47. Семенов О. С. Технологія формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Сер. “Педагогічні науки”, 2016. – № 1. – С. 118-125.

48. Семенов О. С. Феномен освітнього середовища позашкільного навчального закладу [Текст] / Олександр Сергійович Семенов // Current issues and problems of social sciences : Proceedings of the International scientific-practical Conference. – Kielce, June 28-30 2016. – P. 67-70.

49. Семенов О. С. Формування творчо спрямованої особистості старшого дошкільника у позашкільному навчальному закладі : монографія [Текст] / Олександр Сергійович Семенов. – Луцьк : ПВД «Твердиня», 2017. – 520 с.

50. Семенова Н. І. Розвиток людської індивідуальності у контексті становлення особистості / Наталія Іванівна Семенова // Проблеми педагогічних технологій : зб. наук. пр. – Луцьк : [б. в.], 2003. – Вип. 2. – С. 39-43.

51. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості [Текст] : Підручник / Світлана Олександрівна Сисоєва. – К : Міленіум, 2006. – 346 с.

52. Сущенко Т. И. Позашкільна педагогіка : теорія, історія, практика [Текст] / Татяна Іванівна Сущенко. – К : Праймдрук, 2011. – 299 с.
53. Терещенко О. П. Розвиток творчості старшого дошкільника в образотворчій діяльності : Навч.-метод. посібник до Базової програми «Я у світі» [Текст] / Ольга Петрівна Терещенко. – К : Світлич, 2009. – 242 с.
54. Guilford J. P. The Nature of Human Intelligence [Text] / Joy Paul Guilford. – N.Y. : McGraw-Hill, 1967. – 538 p.
55. Semenow O. Analiza cech zawodowych pedagoga determinujących twórczy rozwój wychowanka [Text] / Oleksandr Semenow // Tradycja – teraźniejszość – przyszłość edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej / Zb. prac nauk. / Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie. – Częstochowa, 2016. – S. 243-247
56. Semenow O. Psychologiczno-pedagogiczne wspieranie rozwoju kreatywności dziecka w wieku przedszkolnym [Text] / Oleksandr Semenow // Edukacja dziecka wobec wyzwań i zagrożeń ponowoczesności / Zb. prac nauk. / Kolegium Nauczycielskie w Bielsku-Białej. – Bielsko-Biała-Katowice-Kraków : Skriptum, 2014. – S. 41-47
57. Torrance E. P. The Nature of Creativity as Manifest in its Testing [Text] / Elis Paul Torrance // The Nature of Creativity : Contemporary psychological perspectives / Sternberg R. J. (ed.) Cambridge university press, 1988. – P. 43-75.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

- <https://mon.gov.ua/ua> – сайт Міністерства освіти і науки України.
- <http://www.elibukr.org/en> –електронна бібліотека України.
- <http://www.nbuv.gov.ua> – сайт Національної бібліотеки ім. В. Вернадського.
- <http://esnuir.eenu.edu.ua> – Інституційний репозитарій Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки
- <http://dnppb.gov.ua/ua/> – державна науково-педагогічна бібліотека імені В. О. Сухомлинського
- <https://pidruchniki.com/pedagogika/> – підручники з педагогіки он-лайн
- <https://books.br.com.ua/themes/259/261> – конспекти лекцій з педагогіки он-лайн
- <https://www.loc.gov> – бібліотека Конгресу США
- <http://www.wbc.poznan.pl/dlibra> – Ввеликопольська цифрова бібліотека
- <http://www.brsu.by> – сайт Брестського державного університету імені О. С. Пушкіна

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Неформальна освіта. Сутність та основні категорії.
2. Становлення творчої особистості у дошкільному дитинстві.
3. Історія неформальної (позашкільної) освіти дітей.
4. Ранній розвитку дітей дошкільного віку: переваги та застереження.
5. Творчість як імператив розвитку індивідуальності дитини.
6. Здібності, задатки, інтереси, спрямованість особистості дитини дошкільного віку.

7. Характеристика дивергентного мислення дитини дошкільного віку.
8. Концепція творчого розвитку дитини у дошкільному віці.
9. Програми розвитку дитячої творчості дітей дошкільного віку.
10. Нормативно-правові засади діяльності закладу позашкільної (неформальної) освіти.
11. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти, сприятливе до формуванню творчої особистості вихованця.
12. Освітнє середовище закладу позашкільної освіти, сприятливе до формуванню творчої особистості вихованця.
13. Організація гурткової роботи з дітьми дошкільного віку (завдання, зміст).
14. Особистість керівника творчого об'єднання дітей дошкільного віку за інтересами.
15. Форми організації гурткової роботи з дітьми дошкільного віку.
16. Методи організації гурткової роботи з дітьми дошкільного віку.
17. Прийми та засоби зацікавлення дітей творчим процесом.
18. Вимірювання творчих здібностей дітей. Діагностика творчого розвитку.
19. Системне управління творчим розвитком дитини.
20. Зображувальна творчість дітей дошкільного віку.
21. Театралізована творчість дітей дошкільного віку.
22. Музична творчість дітей дошкільного віку.
23. Технічна (предметно-конструктивна) творчість дітей дошкільного віку.
24. Рухова творчість дітей дошкільного віку.
25. Мовленнєва (літературна творчість) дітей дошкільного віку.